

фінансування. Саме ці фактори визначатимуть конфігурацію зовнішнього сектору економіки України у післявоєнний період.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://stat.gov.ua/>.
2. Міністерство фінансів України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/>.
3. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. Офіційний веб-сайт. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

Черваньов А. О., канд. екон. наук Скрипник Н. Є.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ТОВАРАМИ І ПОСЛУГАМИ:
СУЧАСНІ ТРЕНДИ ТА ВИКЛИКИ**

Актуальність дослідження сучасних тенденцій та викликів міжнародної торгівлі товарами і послугами зумовлена фундаментальною трансформацією глобальної економічної архітектури під впливом цифровізації, геополітичної нестабільності та зміни моделей споживання. У ХХІ столітті міжнародна торгівля виступає не лише головним двигуном економічного зростання та інтеграції країн, але й ареною гострих суперечностей, де традиційні ланцюги постачання зазнають розривів, а протекціоністські бар'єри посилюються на тлі прагнення до сталого розвитку.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує значний інтерес наукової спільноти до проблематики функціонування та розвитку міжнародної торгівлі. Фундаментальні теоретико-методологічні засади міжнародної торгівлі, її класичні форми та інструменти регулювання глибоко розкрито у праці Ю. Г. Козака та співавторів, де систематизовано базові поняття та механізми світової торгівлі станом на середину 2010-х років [1]. Подальший розвиток цих ідей знайшов відображення у дослідженні В. В. Рокочи та інших, які зосередили увагу на операційних аспектах міжнародної торговельної діяльності, аналізуючи практичні стратегії виходу фірм на зовнішні ринки та особливості укладання зовнішньоекономічних контрактів [2]. Водночас, Є. В. Савельєв та І. Я. Зварич розглядають міжнародну торгівлю в контексті глобальних економічних процесів,

акцентуючи увагу на її взаємозв'язку з міжнародним рухом капіталу, валютно-фінансовою системою та циклічністю світового господарства, що формує комплексне бачення предмету [3]. Попри ґрунтовність наявних напрацювань, стрімка динаміка сучасних трендів, таких як діджиталізація послуг та геополітична фрагментація ринків, потребує постійного оновлення наукового дискурсу.

Сучасна архітектура міжнародної торгівлі перебуває у стані глибинної тектонічної трансформації, масштаби якої востаннє спостерігалися хіба що в епоху промислових революцій. Глобалізація у її класичному розумінні, що передбачала вільне переміщення товарів, капіталів і робочої сили через кордони, сьогодні стикається з безпрецедентними викликами, поступаючись місцем новій реальності – фрагментації світового економічного простору, регіоналізації ланцюгів постачання та стрімкій цифровій революції, яка переосмислює саме поняття «товару» і «послуги» [3].

Одним із найпотужніших трендів, що визначає обличчя сучасної міжнародної торгівлі, є її тотальна діджиталізація, яка радикально змінює структуру товарних потоків і саму природу транскордонної взаємодії. Цифрові технології зменшують географічні бар'єри, дозволяючи компаніям надавати освітні, медичні, консалтингові, фінансові та розважальні послуги споживачам по всьому світу в режимі реального часу. Платформи електронної комерції, такі як Amazon, Alibaba або Uber, стирають межу між локальним і глобальним, даючи змогу навіть малим та середнім підприємствам ставати гравцями на світовому ринку [1].

Паралельно з діджиталізацією, і певною мірою всупереч їй, відбувається фундаментальна трансформація глобальних ланцюгів доданої вартості, які десятиліттями були основою економічного зростання. Пандемія COVID-19, агресивна війна проти України, а також загострення геополітичного суперництва між США та Китаєм оголили вразливість надмірно розгалужених ланцюгів постачання, що простягалися через увесь світ у пошуках найнижчої вартості робочої сили. Це спричинило тектонічний зсув від парадигми «just-in-time» (точно в строк), орієнтованої на максимізацію ефективності, до парадигми «just-in-case» (про всяк випадок), що ставить на перше місце стійкість, надійність і здатність протистояти зовнішнім шокам. Наслідком цього стали процеси решорингу (повернення виробництв додому), френдшорингу (перенесення виробництва в дружні країни) та регіоналізації, коли ланцюги постачання

скорочуються і замикаються в межах певних геополітичних блоків. Європейський Союз, Північноамериканська зона вільної торгівлі та Східна Азія перетворюються на відносно автономні економічні кластери з власними правилами, стандартами та валютами розрахунків [2].

Неможливо аналізувати сучасні тренди міжнародної торгівлі, оминаючи тему сталого розвитку та «зеленого» переходу, який стає не просто моральним імперативом, а жорстким економічним та регуляторним фактором. Запровадження Карбонового коригувального механізму на кордонах (СВАМ) в Європейському Союзі є яскравим прикладом того, як екологічна політика стає потужним інструментом торговельного регулювання. Експортери з третіх країн змушені адаптувати свої виробничі процеси до «зелених» стандартів, інвестувати в чисті технології та звітувати про вуглецевий слід своєї продукції. Це відкриває нові можливості для країн, які вже стали лідерами «зеленої» енергетики та технологій, але створює колосальні виклики для держав, чия економіка залежить від експорту вуглецевоемних товарів, таких як сталь, цемент, хімічна продукція [3].

Отже, міжнародна торгівля товарами та послугами вступає в епоху кардинальних змін, які вимагають від усіх учасників – від урядів до окремих підприємців гнучкості, адаптивності та стратегічного передбачення. Діджиталізація, фрагментація глобального простору на економічні блоки та «зелений» перехід формують складний, багатовимірний ландшафт, де старі правила та моделі поведінки втрачають ефективність.

Список використаних джерел:

1. Козак Ю. Г., Логвінова Н. С., Притула Н. В., Осипов В. М., Кочевой М. М. Міжнародна торгівля. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 656 с. URL: <https://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/2728>.
2. Рокоча В. В., Алькема В. Г., Терехов В. І., Одягайло Б. М. Міжнародна торговельна діяльність. Київ: Університет «КРОК», 2018. 698 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/Mizhnarodna_torhovelna_dialnist/.
3. Савельєв Є. В., Зварич І. Я. Міжнародна економіка. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. с. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/items/ae14ac3e-d283-482f-b7c8-7f26b975e66f>.